

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 569

van **FREYA PERDAENS**

datum: 4 maart 2022

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Kennishub Omgeving en Gezondheid - Werking

Ik verwijs naar mijn schriftelijke vraag nr. 155 van 10 december 2021 aan minister Beke, die handelde over de polluenten in haarstalen.

In het antwoord op die vraag kon ik lezen dat de beleidsdomeinoverschrijdende kennishub Omgeving en Gezondheid wordt uitgerold. Die kennishub kwam opnieuw ter sprake in de commissie Leefmilieu van 24 februari 2022 naar aanleiding van het antwoord van minister Demir op een vraag om uitleg van collega Schauvliege. Ik citeer uit het antwoord op die vraag: "Ik heb samen met collega Beke de kennishub Omgeving en Gezondheid opgericht voor een meer geformaliseerde en gestructureerde samenwerking rond omgevings- en gezondheidsthema's. Een belangrijk onderdeel daarvan is de uitvoering van de vijfde cyclus van het humane biomonitoringsprogramma. Naast de jaarlijkse financiering van 528.000 euro voor dat programma zoek ik nu ook naar mogelijkheden voor een extra financiering voor bijkomende monitoring, met specifieke aandacht voor PFAS. Ik voorzag ook al 750.000 euro voor fase 2 van de humane biomonitoring in de omgeving van 3M."

In replieken wordt het Vlaams Humaan Biomonitoringsprogramma vaak aangehaald, zoals blijkt uit mijn schriftelijke vraag en de vraag om uitleg van de collega. Over dat programma zei dr. ir. Karen Van Campenhout, programmaleider en actief binnen het Vlaams Planbureau voor Omgeving, begin februari het volgende: "Voor elke nieuwe cyclus moeten we de nodige budgetten en politieke steun verzamelen. Het programma moet van toegevoegde waarde zijn voor maatschappij en beleid. Het mag echt niet stoppen bij mooie wetenschappelijke publicaties. Exposoomonderzoek is gebaat bij een pragmatische aanpak. Daar zijn we scherp op."

1. Kan er meer uitleg gegeven worden over de kennishub (werking, organisatie, financiering, prioritaire dossiers, ...)?
2. Hoe zal men beleidsvoorbereidend aan de slag gaan met het Vlaams Humaan Biomonitoringsprogramma dat stevast wordt aangehaald om op die manier tegemoet te komen aan de bedenking van het Vlaams Planbureau voor Omgeving (VPO)?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Zuhal Demir (569), Wouter Beke (429)

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 569 van 4 maart 2022

van **FREYA PERDAENS**

1-2. De oprichting van de kennishub werd op 7 januari 2022 voorgelegd aan het gezamenlijk managementcomité Omgeving/WVG. Op dit overleg werd het belang van datadeling en kennisuitwisseling benadrukt, als aandachtspunt, maar ook als sterk punt in de opdracht van dit platform. Zodoende kan, net zoals dit eigenlijk al gebeurde in werking van de voorbije 4 generaties Steunpunt Milieu & Gezondheid, de beleidsvertaling als belangrijk aandachtspunt meegenomen in de conclusies. Cf. de rapportages terug te vinden op www.milieu-en-gezondheid.be. Er werd opgenomen dat dit initiatief verdere opvolging zal krijgen op nieuwe overlegmomenten van een gezamenlijk managementcomité.

Cf. artikel 54 van het decreet betreffende het preventieve gezondheidsbeleid van 21/11/2003, is een Vlaams Humane Biomonitoringsprogramma (VHBP) een minimum maatregel als onderdeel van een netwerk voor de bewaking van de in de mens gemeten blootstelling en/of voor de bewaking van de effecten van fysische en chemische factoren op de bevolking, met de bedoeling maatregelen te kunnen nemen om de volksgezondheid te beschermen. In het verleden, in de 4 generaties Steunpunt Milieu en Gezondheid, bestond dit uit een referentie Vlaams Humaan Biomonitoringsprogramma, ad hoc aangevuld door biomonitoringsinitiatieven in milieugezondheidskundige aandachtsgebieden (de zogenaamde hotspots). Op dit elan zal binnen deze kennishub verder gezet worden, maar met extra aandacht en uitbreiding naar niet-HBM initiatieven.

Hierbij is de stevige ondersteuningsbasis voor het preventief gezondheidsbeleid essentieel. In het algemeen dragen de initiatieven die onder het Preventief Gezondheidsbeleid Milieugezondheidszorg genomen worden bij tot gezondheidsbevordering en ziektepreventie bij de algemene bevolking en specifieke doelgroepen door middel van educatie, omgevingsinterventies, afspraken en regels, zorg en begeleiding, rechtstreeks naar de einddoelgroep of via relevante intermediairs en settings, voor de realisatie van de beleidsprioriteiten en de gezondheidsdoelstellingen van het Vlaams preventieve gezondheidsbeleid (de preventieve gezondheidszorg en het facettenbeleid). Het Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG) begrijpt het begrip 'preventieve gezondheidszorg' (en gezondheidsopvoeding) ruim, in het licht van de evolutie in de medisch-milieukundige wetenschap. Het concept Health in all Policies (HiaP) ondersteunt dit begrip.

De focus van een 5^e cyclus VHBP-programma (2022-2027) ligt op:

- Basisonderzoekslijnen: (i) Monitoring van chemische stoffen en (merkers voor) gezondheidseffecten in de mens: tijdtrendanalyse en beleidsevaluatie chemische stoffen, (ii) Specifieke aandacht voor humane opnameroutes en andere factoren die de opname door en gezondheidseffecten bij de mens beïnvloeden, (iii) Verbreden van VHBP naar hinder(perceptie), welbevinden in relatie tot de leefomgevingskwaliteit
- Inhoudelijk geënt en gefocust onderzoek: (i) relatie ruimte(gebruik)- klimaat-gezondheid: de gezonde stad, (ii) natuur, biodiversiteit en gezondheid, (iii) nieuwe monitoringstechnieken, (iv) gezondheidsimpact geluid.

Deze focus werd samengesteld n.a.v. een bevraging, uitgevoerd in 2021, t.a.v. de actoren (Vlaamse administraties, universiteiten en onderzoeksinstituten, overheden, middenveld en 1^e lijnsactoren) die in Vlaanderen betrokken zijn bij het aspect Milieu en Gezondheid. De top vijf van de belangrijkste inhoudelijke thema's (in willekeurige volgorde) waren: inrichting van de leefomgeving en landschap – aanwezigheid van open en groene (blauwe) ruimte, klimaatverandering/adaptatie, luchtkwaliteit, hormoonverstoring en exposoom. Voor wat betreft stressoren komen de combinatie van stressoren (bv. luchtkwaliteit en geluid, sociale ongelijkheid en geluid, ...) en hormoonverstoorders en immuunrespons er als belangrijkste foci uit.

Samengevat kan gesteld worden dat aandacht voor chemische stoffen met specifieke focus op hormoonverstorende stoffen en het belang van de verschillende factoren die opname door en effecten bij de mens beïnvloeden. Daarnaast worden leefomgevingskwaliteit (inclusief hinder, geluid, luchtvervuiling) en ruimtelijke aspecten, alsook klimaat en natuur, als belangrijk aanschouwd.

Voor de kennisdoorstroming en link met het beleid rond chemische stoffen wordt een structurele agendering van het VHBP op de werkgroep 'risicobeheer chemische stoffen' ingebracht. Tevens worden de leden van deze werkgroep uitgenodigd voor de inhoudelijke werk- en stuurgroepen m.b.t. VHBP. Het beleidsplatform leefomgevingskwaliteit (onder voorzitterschap van DOMG) en het overlegplatform gezonde publieke ruimte (onder voorzitterschap van AZG) werken actief op de onderzoeksonderwerpen die zich niet specifiek richten naar chemische stoffen, met name hinder en welbevinden, gezonde stad, klimaat, natuur en gezondheid, geluid, Het werk van de kennishub kan ook kennis aanleveren voor de verdere uitwerking van de transitieprioriteit 'Omgeving voor de Toekomst'. Hierbij wordt aangesloten bij de bestaande werking van het departement waarbij de linken met lopende trajecten worden geoptimaliseerd. Ook het Duurzaam Educatiepunt en samenwerkingen in het kader van het Green Deals-instrument en het Netwerk rond natuur en gezondheid worden ingezet voor de nodige kennisverspreiding en -inbedding.

Link met Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV): In het kader van de PFAS-problematiek wordt DOV ontwikkeld als data-integrator van de verschillende milieucompartimenten (bodem, grond- en oppervlaktewater, stof, voeding,...). Deze geïntegreerde benadering zal in de toekomst ook kunnen toegepast worden voor andere chemische stoffen en is essentieel voor de efficiënte werking van de voorgestelde kennishub.

De financiering voor bovenstaande onderzoekslijnen komt van verschillende partners en zal een combinatie vormen van een jaarlijkse vaste werkingsenveloppe met variabele werkingsenvelopes. Een samenwerkingsovereenkomst zal opgesteld worden tussen de verschillende betrokken administraties waarbij de manier van samenwerking en aansturing van de kennishub m.i.v. de 5de cyclus van het VHBP wordt geformaliseerd. Wat 'Governance' betreft, kunnen hiervoor de structuren en werkwijzen zoals toegepast bij voorgaande cycli en steunpunten als basis worden gebruikt en verder worden geoptimaliseerd. Hierbij is een continue wisselwerking tussen de onderzoekers en de beleidsactoren van essentieel belang zodat het onderzoek efficiënt aansluit bij de beleidsnoden.